

RADNY MIASTA BYDGOSZCZY
JAROSŁAW WENDERLICH

401.1

Bydgoszcz, 09.09.2022

URZĄD MIASTA BYDGOSZCZY
Rada Miasta Bydgoszczy

wpływ
dnia 12. 09. 2022
nr wpływu 1. dk. 4180
ilość załączników sztuk

Szanowna Pani

Monika Matowska

Przewodnicząca Rady Miasta Bydgoszczy

Na podstawie art.24 ust.3 ustawy z 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym składam interpelację do Prezydenta Bydgoszczy dot. podtopień na Osowej Górze.

Ulewne sierpniowe deszcze spowodowały kolejny raz podtopienia domów na Osowej Górze. Sytuacja w Bydgoszczy powtarza się cyklicznie. W związku z powyższą informacją uprzejmie proszę o udzielenie odpowiedzi na poniższe pytania:

1. Jaka była przyczyna ostatnich podtopień na Osowej Górze? Czy kanalizacja na Osowej Górze jest sprawna, czy konieczna jest przebudowa?
2. Co Miasto, ZDMIKP oraz MWiK zrobiło lub zamierza zrobić, żeby takie sytuacje się nie powtarzały?
3. Na jakim etapie jest sprawa zerwanego kontraktu na przebudowę/budowę kanalizacji deszczowej? Czy toczy się jakiegokolwiek postępowanie sądowe? Czy przeprowadzono nowe postępowania o udzielenie zamówienia publicznego? Kiedy prace zostaną zakończone?

Z poważaniem

Jarosław Wenderlich

PREZYDENT BYDGOSZCZY
Rafał BRUSKI

Bydgoszcz, dnia 23 września 2022 r.
RM.I.0003.401.1.2022

Pan

Jarosław Wenderlich

Radny Rady Miasta Bydgoszczy

Odpowiadając na interpelację Pana Radnego w sprawie podtopień na os. Osowa Góra, przekazuję w załączeniu wyjaśnienia złożone przez Pana Włodzimierza Smoczyńskiego, Członka Zarządu Miejskich Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o.

z powiernictwem
Rafał Bruski

W załączeniu:

- pismo MWiK Sp. z o.o.

Bydgoszcz, dnia września 2022 r.

RM.0003.401.1.2022

Pan

Jarosław Wenderlich

Radny Miasta Bydgoszczy

Dot. interpelacji z dnia 9.09.2022 r. w sprawie podtopień na Osowej Górze

W odpowiedzi na pytania zawarte w złożonej przez Pana Radnego interpelacji z dnia 9.09.2022 r. w sprawie podtopień na Osowej Górze niniejszym wyjaśniam, co następuje:

Ad 1.

Problem zalewania obszaru Osowej Góry, w tym m.in. skrzyżowania ulic Wyspowej i Wielorybiej, ulic Gawroniej, Lipieniowej, Kormoranów itd. - jest znany w mieście od roku 2015, kiedy to spółka MWiK opracowała wstępny model systemu kanalizacji deszczowej dla dzielnicy Osowa Góra. W tamtym czasie kanalizacja deszczowa w tej dzielnicy należała jeszcze do Miasta Bydgoszczy i była w zarządzie oraz eksploatacji Zarządu Dróg Miejskich i Komunikacji Publicznej. Powszechnie wiadomo było wtedy, że system kanalizacji deszczowej w mieście jest przestarzały, że został w wielu miejscach wadliwie zaprojektowany i do tego przez wiele minionych lat był niedoinwestowany. Nie był więc modernizowany, a do tego jeszcze również nie był odpowiednio eksploatowany (brak czyszczeń). Co gorsze – w czasie rozbudowy miasto nadmiernie uszczelniało swoje tereny. Obliczenia ilości deszczu do odprowadzenia, w oparciu o które projektowano i budowano systemy odwodnienia w Polsce, od początku były niedoszacowane i wobec zmieniającego się klimatu, dawno przestały być aktualne, a tym samym stały się nieprzydatne. Skutkiem tego są systemy odwodnienia, które mają za małą przepustowość. Konsekwencją tego stanu są liczne podtopienia, szczególnie dotkliwe w miejscach, które są położone w nawet niewielkich zagłębieniach względem okalającego terenu. Do takich należy m.in. rejon skrzyżowania ulic Wyspowej i Wielorybiej, a w części - także pozostałych ulic .

Trzeba zaznaczyć, że miasto Bydgoszcz nie jest w tym względzie odosobnione, taka sytuacja panuje w całym kraju - są to problemy występujące powszechnie z powodu opisanych błędów i zaniedbań systemowych. Ale też wiedzieć trzeba, że Bydgoszcz jest jedynym miastem w Polsce, które tak kompleksowo podeszło do inżynierskiego zdiagnozowania problemu, a następnie – do przygotowania i realizacji rozwiązań mających na celu zdecydowaną poprawę sytuacji.

Bezpośrednią przyczyną ostatnich podtopień na Osowej Górze były ulewne deszcze, które miały miejsce w dniach: 16, 20 i 21 sierpnia br. W tych dniach przez zachodnią część miasta Bydgoszczy (dzielnice Osowa Góra, częściowo Miedzyń i Opławiec) przeszła ulewa o niespotykanym natężeniu i wysokości opadów:

-16.08.2022r. (wtorek) - w czasie 32 min. spadło 19,5 mm deszczu (statystyczna częstotliwość występowania takiego deszczu – to opad raz na 4 lata)

-20.08.2022r. (sobota) od godz. 20.50 – w ciągu zaledwie 19 minut spadło 35,6mm deszczu (opady o tak dużym natężeniu zdarzają się tak rzadko, że nie jest możliwe przy użyciu wzorów opisujących to zjawisko wyliczenie statystycznej częstotliwości ich występowania, bo prawdopodobieństwo takich opadów wypada raz na 1300 lat);

-21.08.2022r. (niedziela) od godz. 8.10 - w czasie 24 min. spadło tam dalszych 19,1 mm opadów (statystyczna częstotliwość występowania raz na 5 lat).

Z analizy wszystkich zarejestrowanych przez monitoring MWiK w Bydgoszczy opadów wynika, że był to deszcz o nienotowanym w ciągu ostatnich 10 lat na terenie Bydgoszczy natężeniu. Dla wyobrażenia – w ciągu 19 minut spadło ponad 35 litrów wody na każdy m² terenu (na pas drogowy i chodniki ul. Wyspowej, który ma ok. 1800 m² spadło 64 tysiące litrów (64m³) wody). Łącznie na teren o powierzchni ok. 5 km. kw. w dzielnicy Osowa Góra spadło w tym czasie blisko 180 tys. m sześć. wody!!! Tak dużego opadu, jak ten z dnia 20.08.2022r., pojawiającego się na terenie w tak krótkim czasie, nie odebrałby żaden, najsprawniejszy nawet, system odwodnienia – w żadnym mieście.

W przeprowadzonej przez MWiK analizie przyczyn problemu zalewania rejonu Osowej Góry, nie można też pominąć bardzo istotnych kwestii, jakimi są:

- powszechne przypadki sprowadzania wód opadowych przez właścicieli nieruchomości z dachów budynków i uszczelnień na terenie - poza swoją działkę, na ulicę (powoduje to dodatkowe obciążenie zalewanej ulicy)
- nielegalne wpięcia rynien spustowych z dachów budynków oraz odwodnień podjazdów do garaży do kanalizacji sanitarnej (powodują silne przeciążenie tej sieci i wypływy zmieszanych wód opadowych ze ściekami sanitarnymi na teren)
- błędy w planowaniu przestrzennym - zezwolenie na budowę podpiwniczonych domów z wjazdami do garaży w ewidentnym zagłębieniu terenu
- sukcesywne uszczelnianie uliczek, często niemal w 100%, bez niezbędnej w takich przypadkach retencji wód opadowych, powodujące nadmierne obciążenie głównych kanałów zbiorczych, w których następują coraz większe nadpiętrzenia i wypływy nadmiarowych wód na powierzchnię terenu
- niewystarczające przeglądy i czyszczenia wpustów ulicznych (kompetencje ZDMiKP), które, jeśli są zapiaszczone, nie są w stanie odebrać napływających wód opadowych.

Te wszystkie problemy przyczyniają się do nieprawidłowego działania całego systemu i w konsekwencji występowania zalań w najbardziej niekorzystnych terenowo miejscach, nawet przy znacznie mniejszych opadach, niż tak katastrofalny, jak ten z dnia 20.08.2022r.

Ad 2.

Spółka MWiK, przygotowując się do planowanego przejęcia od Miasta Bydgoszczy kanalizacji deszczowej na swój majątek (co nastąpiło we wrześniu 2018r.), przygotowała już w roku 2013r. koncepcję projektu, którego celem była m.in. analiza stanu technicznego systemu, jego wydolności i skuteczności działania, a następnie – modernizacja systemu odwodnienia

miasta, która miała sprostać skutkom zmian klimatu i zabezpieczyć Bydgoszcz przed podtopieniami i zalaniem.

Na projekt ten składało się szereg kosztownych i czasochłonnych prac w terenie, jak i wiele analiz, w tym także takich, które uwzględniały symulacje działań systemu w różnych warunkach opadów deszczu. Prace te wykonane zostały w latach 2013-2016 i obejmowały m.in.:

- szczegółową inwentaryzację sieci deszczowej wraz z częściowym kamerowaniem (ponad 500 km sieci w Bydgoszczy, z tego – 34 km w dzielnicy Osowa Góra);
- ocenę stanu technicznego sieci kanalizacji deszczowej;
- opracowanie modelu opadu lokalnego na podstawie kilkudziesięcioletnich pomiarów opadów rejestrowanych na stacjach pomiarowych na terenie Bydgoszczy;
- opracowanie modeli hydrodynamicznych działania systemu odwodnienia przy deszczach o różnych prawdopodobieństwach wystąpienia wraz z ich kalibracją;
- opracowanie map terenów narażonych na zalewanie przy opadach o różnym prawdopodobieństwie występowania;
- inwentaryzację zbiorników naturalnych (stawów) na terenie miasta Bydgoszczy, z oceną możliwości zaadaptowania ich jako zbiorników retencji nadmiarowych wód opadowych;
- analizę i opracowanie koncepcji modernizacji systemu deszczowego, z uwzględnieniem możliwości terenowych, finansowych i technicznych wykonania niezbędnych elementów służących zabezpieczeniu Bydgoszczy przed zalewaniem w wyniku nawalnych opadów, powodujących tzw. miejską powódź błyskawiczną.

W ramach prowadzonych prac MWiK opracował modele zlewni, które pozwoliły dokładnie przeanalizować działanie poszczególnych kolektorów i wykonać obliczenia ilości wypływających wód na powierzchnię terenu. Efektem końcowym przeprowadzonych symulacji hydraulicznych było opracowanie koncepcji modernizacji, przebudowy i rozbudowy kanalizacji deszczowej w mieście.

Wyniki tych prac oraz przygotowane na ich bazie dokumenty umożliwiły opracowanie projektu pn. „Budowa i przebudowa kanalizacji deszczowej i dostosowanie sieci kanalizacji deszczowej do zmian klimatycznych na terenie miasta Bydgoszczy”, dla którego w roku 2017 spółka uzyskała dofinansowanie ze środków Unii Europejskiej w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020. Łączny koszt projektu oszacowano na 258 mln zł, z czego 154,8 mln stanowiło wspomniane dofinansowanie. Z tego projektu inwestycyjnego zrealizowano dotąd 27 obiektów i już w całości zakończone zostały prace renowacyjne istniejącej w mieście sieci. W wyniku tej renowacji blisko 90 km kanałów starej i niewydolnej sieci odzyskało pierwotną sprawność.

Bydgoski projekt jest projektem modernizacji kanalizacji deszczowej o niespotykanym dotychczas w Polsce zakresie merytorycznym, obszarowym i finansowym. Obejmuje modernizację kanalizacji deszczowej w kilkudziesięciu newralgicznych lokalizacjach na terenie całego miasta Bydgoszczy i w bardzo istotnym zakresie przewiduje działania w dzielnicy Osowa Góra.

W celu zabezpieczenia przed zalewaniem wielu obszarów Osowej Góry, w tym w szczególności rejonu ul. Wyspowej/Wielorybiej, Gawroniej, Tuńczykowej i Grunwaldzkiej, na terenie dzielnicy zostało zaplanowanych szereg inwestycji, w tym m.in.:

- wyloty odciążające do stawów przy ul. Głębinowej, Muszlowej/Planktonowej, Rekinowej/Tuńczykowej, Łowiskowej (od strony ul. Rekinowej/Przewoźników oraz od strony ul. Grunwaldzkiej)

- zbiorniki retencyjne zamknięte w ul. Waleniowej, Kolbego, Kormoranów, Grunwaldzkiej/Zalew, Grunwaldzkiej/Głuszcowej, Puszczykowej
- zbiornik infiltracyjny w ul. Grunwaldzkiej/Wróblowej
- czyszczenie i renowacja sieci deszczowych o długości 5,7 km /w ramach programu POIS/
- czyszczenie sieci deszczowych o długości 11,5km – ze środków własnych MWiK, poza wspomnianym Programem POIS.

Do tej pory z zaplanowanych inwestycji na terenie Osowej Góry zostały wykonane:

- zbiornik retencyjny zamknięty w ul. Kolbego (dla ulicy Wyspowej tylko niewielkie znaczenie, ale bardzo istotne dla ul. Gawroniej. Z przeprowadzonych obliczeń na modelach hydrodynamicznych wynika, że każde kolejne wybudowane rozwiązanie odciążające sieć wpłynie bezpośrednio na sytuację ulicy Gawroniej, wspomniany zbiornik niemal trzykrotnie zmniejszył wypływy na ulicę z sieci przy opadzie o częstotliwości 5-letniej. W wypadku opadu z dnia 20.08 zmniejszył napięcia o połowę, lecz nie zniwelował ich w całości, gdyż ten zbiornik sam w sobie nigdy nie miał tego zapewnić)
- wylot odciążający do stawu przy ul. Rekinowej/Przewoźników (bez znaczenia dla rejonu ul. Wyspowej - inna zlewnia deszczowa, ale istotne znaczenie dla ul. Tuńczykowej i Jazgarzowej, a także pewne znaczenie dla rejonu ul. Tuńczykowej i Lipieniowej – odciążenie kanału głównego, poprawa działania odwodnienia)
- czyszczenie (11,5 km) i renowacja (5,7km) – łącznie 17,2 km sieci w 19 ulicach Osowej Góry (istotne znaczenie dla całej dzielnicy, ponieważ znaczna liczba kanałów była zapiaszczona nawet w 90% przekroju, łatwo więc sobie wyobrazić, jak wyglądałyby ulice Osowej Góry po tym ostatnim katastrofalnym deszczu, gdyby wcześniej te kanały nie zostały wyczyszczone).

Zdaniem MWiK, dla poprawy sytuacji w rejonie ul. Wyspowej najistotniejsze znaczenie będzie miało wybudowanie wylotów odciążających do stawów przy ul. Głębinowej oraz ul. Muszlowej, które są obecnie w fazie projektowania. Natomiast na poprawę odpływu wód opadowych w całym rejonie ul. Tuńczykowej najistotniejsze znaczenie będzie miało wybudowanie wylotu odciążającego do stawu przy ul. Rekinowej, który jest obecnie w fazie projektowania. Z kolei analiza przyczyn zalewania posesji przy ul. Jazgarzowej wskazuje, że głównym czynnikiem jest tu ukształtowanie ulicy, której spadek jest skierowany w przeciwnym kierunku względem ul. Tuńczykowej, posiadającej odwodnienie. Ulica Jazgarzowa jest nieutwardzona, nie ma więc również w niej wpustów odwodnieniowych włączonych do kanalizacji deszczowej. Brak odpływu wód kanałami deszczowymi wraz z brakiem możliwości odpływu powierzchniowego wód opadowych w stronę ul. Tuńczykowej, powoduje nadmierne gromadzenie się wody z deszczu w zagłębieniach, bez możliwości odprowadzenia w kierunku infrastruktury odwodnieniowej. Przy tak dużych opadach, jak te z dnia 16, 20 i 21 sierpnia br., są to ilości rzędu kilkudziesięciu m³ wód opadowych, które nie mają możliwości odpływu z ulicy. Tamtejsze studnie nie są studniami odwodnieniowymi. Funkcję odwodnieniową spełnią dopiero wpusty wód opadowych, które będą mogły być wybudowane z chwilą utwardzenia nawierzchni ulicy Jazgarzowej.

Trzeba zarazem stanowczo podkreślić, że dopiero wybudowanie wszystkich zaplanowanych w projekcie zbiorników retencyjnych i wylotów wód nadmiarowych spowoduje zdecydowaną poprawę funkcjonowania systemu kanalizacji deszczowej w rejonie Osowej Góry. Realizacja w/w inwestycji zaplanowana została na koniec grudnia 2023 roku.

Realizowany jest obecnie naprawdę ważny z punktu widzenia miasta projekt, który pozwala mieć pewność, iż zaprojektowane oraz zmodernizowane i wybudowane nowe obiekty i urządzenia całego systemu odwadniania zabezpieczą (zgodnie z przyjętymi normami i przepisami) miasto i jego mieszkańców przed dotkliwymi skutkami ulewnych opadów. Oczywiście, pamiętać trzeba, że żaden (najnowocześniejszy nawet) system odwadniania nie da stuprocentowej gwarancji bezpieczeństwa. Zwłaszcza, że funkcjonujemy w sytuacji, w której przyroda nas zaskakuje, a skutki zmian klimatycznych są wciąż nieprzewidywalne (opady o rekordowych, niespotykanych dotąd natężeniach – nie tylko w Bydgoszczy). Można mieć jednak pewność, że prowadzone działania spowodują znaczącą poprawę funkcjonalności systemu, a tym samym poprawią komfort życia wszystkim mieszkańcom Bydgoszczy, w tym i tym z Osowej Góry.

Ad 3.

Spółka MWiK konsekwentnie kontynuuje inwestycję objętą wcześniej umową z konsorcjum spółek IDS-BUD S.A. i DIM Construction sp. z o.o., od której jako Zamawiający ostatecznie, z winy wykonawcy, zmuszona była odstąpić. Spółka niezwłocznie po rozwiązaniu tej umowy podjęła działania w celu zinwentaryzowania dotychczas przeprowadzonych prac oraz zlecenia ich dalszej realizacji nowym podmiotom. W celu zapewnienia terminowej realizacji prac MWiK zdecydował się na osobne zlecenie prac projektowych i robót budowlanych – w podziale na etapy, w zależności od postępu prac projektowych. Prace projektowe zostały zlecone do dokończenia w pierwszej kolejności. Na chwilę obecną przeprowadzono również dwa postępowania na roboty budowlane. Roboty budowlane zlecone w ramach pierwszego z tych postępowań są już obecnie finalizowane w terenie. W kolejnym postępowaniu minął już termin składania ofert i obecnie są one weryfikowane przez spółkę. Ostatnia część robót budowlanych pozostałych do wykonania po rozwiązaniu umowy z konsorcjum IDS/DIM zostanie zlecona do realizacji niezwłocznie po ukończeniu wszystkich prac projektowych.

Jeżeli chodzi o termin realizacji całego projektu, jest on obecnie wyznaczony na koniec 2023 r. – zgodnie z zawartym aneksem do umowy o dofinansowanie z NFOŚiGW. Spółka zamierza dołożyć wszystkich starań, aby zrealizować projekt we wskazanym terminie.

W odniesieniu do kwestii rozliczeń z poprzednim wykonawcą MWiK wskazuje, że ostateczna wartość roszczeń MWiK podlega jeszcze ustaleniu i zależy od ostatecznej wartości całego projektu. W pierwszej kolejności MWiK zamierza przy tym zaspokoić swoje roszczenia z posiadanych gwarancji bankowych i ubezpieczeniowych, których całkowita pierwotna wartość wynosiła ponad 23 miliony złotych. Spółka sukcesywnie występuje o wypłaty z tych gwarancji, przy czym pełne skorzystanie z nich jest na chwilę obecną ograniczone z uwagi na limity wprowadzone z uwagi na epidemię COVID-19.

Członek Zarządu
mgr inż. Włodzimierz Smoczyński

